

8. Zemřelí do 1 roku – demografické a porodní charakteristiky matek a narozených

Z předchozího textu vyplývá, že podstatná část zemřelých v dětské složce populace a to zejména při úmrtích na vnitřní příčiny se týká raného event. velmi raného věku, to je do 1 roku event. do 1 měsíce věku.

Při posuzování tohoto jevu se nabízí otázka, zda má soubor těchto dětí a jejich matek jiné porodní a demografické charakteristiky než soubor všech živě narozených. Z celkového počtu zemřelých do 1 roku na vnitřní příčinu za léta 1994-2007 bylo možno uvedené charakteristiky zjistit v 96 % případů, tedy podíl je velmi vysoký. Porovnávána byla struktura souborů matek podle rodinného stavu, podle pořadí narozeného dítěte, podle vzdělání a věku, délky těhotenství a porodní hmotnost.

Ze srovnání struktury matek podle rodinného stavu vyplývá, že rozdíl mezi údaji za matky dětí živě narozených celkem a matky dětí do 1 roku zemřelých je nevelký, s mírně zvýšeným zastoupením svobodných a rozvedených matek u dětí zemřelých.

Ani při posuzování věku není mezi srovnávanými skupinami rozdíl zásadní. Mezi matkami dětí časně zemřelých je oproti celku zvýšený podíl žen mladších (do 20 roků) a starších (nad 35 roků), i když průměrný věk byl téměř shodný.

Mezi zemřelými do 1 roku je vyšší zastoupení dětí vyššího pořadí než mezi všemi narozenými, což do určité míry koresponduje s předchozím konstatováním o větším podílu matek vyššího věku u dětí zemřelých.

Větší rozdíl než v předchozích srovnáních je při posuzování dle vzdělání matky. Matky zemřelých dětí mají zvýrazněný podíl žen s nižším, zejména základním, vzděláním. Naproti mezi matkami dětí do 1 roku věku zemřelými je zastoupení žen s vyšším vzděláním (s maturitou a vysokoškolským) menší než mezi všemi narozenými.

Tab. 8.1. Srovnání vybraných demografických charakteristik matek - úhrn za roky 1994-2007

	Živě narození celkem	podíl v %	
		Zemřelí	
		do 1 roku	z toho do 1 měsíce
Rodinný stav			
svobodná	18,6	22,2	20,7
vdaná	75,9	70,5	72,2
rozvedená	5,1	7,0	6,7
ovdovělá	0,3	0,3	0,3
Pořadí narozeného dítě			
1.	47,9	42,2	43,0
2.	37,5	34,0	34,4
3.	10,3	14,3	13,6
4. +	4,3	9,5	9,0
Vzdělání			
základní	12,5	22,6	20,5
střední bez maturity	36,8	39,1	38,8
střední s maturitou	39,2	30,1	32,2
vysokoškolské	11,5	8,2	8,5
Věk			
- 19	6,0	8,5	7,9
20 - 24	29,4	31,3	29,9
25 - 29	37,5	32,2	33,0
30 - 34	20,2	19,0	19,9
35 - 39	5,9	7,3	7,7
40 +	1,0	1,7	1,6
Průměrný věk (v rocích)	27,2	27,0	27,2

V souladu s očekáváním jsou nejmarkantnější rozdíly v porodních charakteristikách, to je v délce těhotenství a porodní hmotnosti dětí. Průměrná délka všech těhotenství byla za sledované období 39,4 týdne. Těhotenství s dítětem, které zemřelo do 1 roku, trvala ale jen 34,0 týdne a s dítětem zemřelým do 1 měsíce to bylo ještě o týden méně. Zatímco průměrná porodní hmotnost všech živě narozených dětí za sledovaných 14 roků byla 3 318 g, hmotnost zemřelých do 1 roku 1 946 g a zemřelých do 1 měsíce 1 725 g. S uvedeným souvisí, že obdobně jsou velké rozdíly i při srovnání podílu nezralých plodů (narozených do 2500 g) – v první srovnávané skupině 6,1 %, ve druhé 63,8 % a ve třetí 72,1 %.

U dětí s porodní hmotností do 1 000 g je úmrtnost do 1 roku téměř 40 %, s rostoucí hmotností se úmrtnost snižuje, až cca od 3 000 g již není na hmotnosti závislá. Protože mezi porodní hmotností a délkou těhotenství je u předčasně narozených dětí velká závislost, vyplývají obdobné závěry i při posuzování úmrtnosti ve vztahu k délce těhotenství. U dětí narozených v 25. týdnu těhotenství přesahuje 50 %, při narození v 27. týdnu je to cca 25 % a s prodlužující se délkou těhotenství dále klesá. Teprve od 39. týdne uvedený vztah již není patrný.

Tab. 8.2. Podíl^{x)} zemřelých do 1 roku a do 1 měsíce podle délky trvání těhotenství v úhrnu za roky 1994-2007

Trvání těhotenství (v týdnech)	Zemřelí	
	do 1 roku	z toho do 1 měsíce
25	53,1	45,9
26	42,8	34,0
27	24,7	18,6
28	19,8	15,4
29	11,7	9,1
30	6,7	4,9
31	6,2	4,7
32	4,3	3,1
33	2,8	2,0
34	2,3	1,5
35	1,4	0,9
36	2,6	2,1
37	0,5	0,3
38	0,3	0,1
39	0,2	0,1
40	0,2	0,1
41	0,1	0,1
42	0,2	0,1
43+	0,2	0,2
Celkem	0,5	0,3

^{x)} podíl z celkového počtu živě narozených uvedené délky těhotenství

Tab. 8.3. Podíl^{*)} zemřelých do 1 roku a do 1 měsíce podle porodní hmotnosti v úhrnu za roky 1994-2007

Porodní hmotnost (v gramech)	Zemřelí	
	do 1 roku	z toho do 1 měsíce
- 999	39,8	32,9
1 000 - 1 249	14,2	10,8
1 250 - 1 499	7,1	5,4
1 500 - 1 749	5,0	3,6
1 750 - 1 999	2,9	1,9
2 000 - 2 249	1,8	1,1
2 250 - 2 499	1,1	0,6
2 500 - 2 749	0,5	0,3
2 750 - 2 999	0,3	0,2
3 000 - 3 249	0,2	0,1
3 250 - 3 499	0,1	0,1
3 500 - 3 749	0,1	0,1
3 750 - 3 999	0,1	0,0
4 000 +	0,1	0,1
Celkem	0,5	0,3

^{*)} podíl z celkového počtu živě narozených uvedené porodní hmotnosti

Z celkového počtu 37 dětí zemřelých ve věku do 1 roku po napadení bylo možno v 33 případech (89 %) uvést demografické charakteristiky jejich matek. Oproti celkové populaci je v uvedených tragických případech výrazně větší zastoupení svobodných a mladých matek a matek jen se základním vzděláním (vysokoškolačka nebyla žádná). S uvedeným mladším věkem těchto matek souvisí i zvýšený podíl dětí prvního pořadí.